

Allemaal meesterwerken

Wie regelmatig de stukjes op dit blog leest die verschijnen in de rubriek Net Uit, zou gemakkelijk tot de conclusie kunnen komen dat boekvertalers uitsluitend interessante, goed geschreven boeken onder handen krijgen, zij het met problemen op vertaalgebied. Boekvertalers doen hun best de stijl van de auteur zo goed mogelijk in een andere taal tot zijn recht te laten komen, ze peinzen lang over dat ene woord dat de auteur zo kundig daar heeft gebruikt en niet op een andere plek. Ze gaan helemaal op in het boeiende verhaal en leven mee met alle personages die zo goed uit de verf komen. Wanneer ze de vertaalde tekst opsturen, is het alsof ze afscheid nemen van een goede vriend.

Helaas...

Helaas gaat het lang niet altijd zo. Het gros van de boekvertalers worstelt met slecht geschreven en geredigeerde boeken, met personages zonder enig karakter en slaapverwekkende plots. Al op de eerste bladzijde is duidelijk wie het heeft gedaan of wie elkaar krijgen. Steeds weer herhaalt de auteur zich met zijn hoofdschuddende, schouderophalende, knikkende en zuchtende helden en heldinnen, want die gebaren geven emotie aan, en op een andere manier weet hij die niet te weer te geven. Verder beschrijft hij de handelingen minutieus: de held boog zich voorover, strekte zijn linkerhand uit om het schoteltje te pakken waarop het porseleinen kopje met bloemdecor stond, pakte met zijn rechterhand het zilveren lepeltje beet en roerde daarmee in de richting van de klok de nog dampende thee. Jeetje, moet de lezer dat echt allemaal zo precies weten? En waarom buigen die lui voortdurend? Het lijkt echt alsof ze zich voortdurend in bochten wringen, met hun linkerbeen hier, hun rechterarm daar, en in een grimas vertrokken gezicht. En wat doet de held in godsnaam als er staat: *he shifted*? En dan niet één keer, nee, de held *shift* voortdurend, al buigend, knikkend, hoofdschuddend, schouderophalend en zuchtend.

B-film

Boekvertalers

Over het vak, de vertaler, de wereld en het boek
<http://www.boekvertalers.nl>

Dat zou allemaal nog niet zo erg zijn, als het verhaal ook maar een beetje leuk, spannend, boeiend of humoristisch was. Maar nee, het lijkt wel een B-film, *made for tv. Been there, done that*. Hoopvol vraagt de boekvertaler zich af of er misschien nog een verrassende wending komt, maar helaas, alles was zoals hij al had gedacht, en wanneer hij de laatste punt hardhandig plaatst, springt hij juichend op. Klaar! Wat een opluchting! De wereld lacht hem weer toe. Denkt hij, want het volgende boekwerk, dat hem was aanbevolen als bloedje-spannend, ligt alweer te wachten. Vol goede moed begint hij eraan, maar van dat prettige gevoel blijft weinig over als er weer volop wordt gebogen, schouderopgehaald, met hoofden geschud, geknikt en gezucht. Aargh, daar *shift* de held, verdomme!

Tegenvaller

Waarom komt deze ellende nooit voorbij op het blog in de rubriek Net Uit? Waarom nooit eens gemeld dat een boek tegenviel, dat het heel veel werk was om er een vlot lezend verhaal van te maken en alle fouten eruit te halen? Waarom niet vertellen dat de vertaler nog nooit een zo houderig geschreven werkje onder handen had gehad, waarom niet vertellen dat dit boek ten zeerste valt af te raden omdat de plot zo doorzichtig is? Waarom niet waarschuwen dat de personages volstrekt uitwisselbaar zijn, dat zelfs de vertaler moeite had hen uit elkaar te houden, of dat de verhaallijn zo warrig was dat hij er zelf ook niets meer van begreep?

Angst

Omdat boekvertalers dat niet durven te melden. De redactie van een uitgeverij zou zomaar kunnen lezen dat hun boek wordt afgekraakt door de vertaler. Dat zou ertoe kunnen leiden dat deze vertaler geen opdrachten meer krijgt, en uit angst daarvoor houdt de boekvertaler maar zijn mond. De vertaler bevindt zich in een te kwetsbare positie om een slechte kritiek op dit blog te posten, en dat verklaart waarom er uitsluitend lovende woorden worden gewijd aan de vertaalde boeken. In het armetierige schulpje van de onderbetaalde boekvertaler moet immers brood op de plank komen, zijn bloedjes van kinderen mogen niet verhongeren. Gelaten ploetert hij dus voort, in de wetenschap dat onder al dit kaf zich ook pareltjes bevinden: de boeken die wél in de rubriek Net Uit kunnen worden besproken door de vertaler.